

ЗДОРОВ'Я НАСЕЛЕННЯ В СИСТЕМІ РОЗВИТКУ ЛЮДСЬКОГО ПОТЕНЦІАЛУ (РЕГІОНАЛЬНИЙ ВИМІР)

к. е. н., доц. Грек В. А.

Одним із основних чинників, що визначає формування та реалізацію людського потенціалу є стан фізичного та психічного здоров'я людини. Саме він в значній мірі впливає на динаміку природного руху населення, визначає інтенсивність праці, її продуктивність і якість. Комплексний вплив різноманітних природно-географічних, історичних, економічних, екологічних і інших факторів, обумовлюють регіональні відмінності кількісних та якісних характеристик людського потенціалу, включаючи відтворення здорових генерацій. Аналіз різних аспектів формування людського потенціалу показав, що за останні роки стан здоров'я населення зазнав деяких негативних змін як по країні в цілому, так і в її регіонах. Зазначена проблема особливо стосується Сумської області. Незважаючи на те, що за останні роки тут спостерігається тенденція до скорочення коефіцієнта смертності (у розрахунку на 1000 жителів) з 19,3 у 2005 р. до 17,3 у 2010 р. область, все ще залишалась у числі «лідерів» зі смертності населення серед регіонів країни (поступаючись тільки Чернігівській області, де цей показник становить 19,6 проміле). При цьому найбільш небезпечна ситуація склалася у сільській місцевості регіону, де коефіцієнт смертності у 2010 р. становив 23,0 проміле (друге місце після Чернігівської області – 28,3 проміле). В регіоні дещо вищий за республіканський і коефіцієнт смертності немовлят.

Дослідження основних причин смертності показало, що в області переважна кількість померлих становила від хвороб системи кровообігу (62,9%), на другому місці – злоякісні новоутворення (11,2%), на третьому – хвороби органів дихання (4,0%) [1]. При цьому в області спостерігається загрозлива тенденція, щодо зростання кількості ВІЛ-інфікованих та хворих на СНІД, рівень якої за період з 2005 по 2010 рр. зріс більше ніж втричі [2]. Порівняно із середньо республіканськими в регіоні вищі і показники рівня захворюваності населення на злоякісні новоутворення, систему кровообігу і дихання, але нижче на активний туберкульоз. Серед узагальнюючих індикаторів стану здоров'я основним залишається очікувана тривалість життя. В Сумському регіоні вона збільшилась з 68,1 у 2005-2006 рр. до 69,2 років, у 2008-2009 рр. і приблизно знаходиться на середньо республіканському рівні. Стосовно розвитку системи охорони здоров'я в показниках її кадрового та матеріально-технічного забезпечення, можна відзначити, що у 2009р. Сумська область у розрахунку на 10 тис. населення за показниками кількості лікарів усіх спеціальностей та планової ємності амбулаторно-поліклінічних закладів займала 17 місце. За кількістю середнього медичного персоналу і кількістю лікарняних ліжок – 5 місце [3]. Такий стан розвитку сфери охорони здоров'я і медичного обслуговування населення став одним із вирішальних чинників, що негативно вплинув на процес розвитку трудового потенціалу регіону. Це, передусім, проявляється у скороченні чисельності населення області, як природної основи формування трудового потенціалу. З 2005 по 2010 рр. вона скоротилася майже на 72 тис. осіб, або на 9,3 %, а сільського населення на 44 тис. або 10,3 %. Негативним наслідком цього процесу є і не зовсім приваблива ситуація з використанням трудового потенціалу області. За показником валового регіонального продукту на одну особу у 2009 р. область перебувала на 13, а за рівнем зареєстрованого безробіття – на 6 місці [4].

Сучасна медико-демографічна ситуація, що склалася в країні і її регіонах нагально потребує проведення докорінної реформи в медичній галузі. У багатьох дослідженнях цієї проблеми, справедливо зазначається, щонайбільш пріоритетними напрямками її здійснення повинно стати: 1) формування потужної бази профілактики захворювань, посилення уваги до пропагування здорового способу життя; 2) прискорений розвиток інституту сімейної медицини, оскільки саме сімейні лікарі, ведуть пацієнтів протягом усього життя, звертаючи увагу не лише на лікування, але й профілактику; значне посилення ролі державного фінансування національної медицини, оскільки в наш час державні витрати на охорону здоров'я становили тільки 3,4% ВВП (на 2011р), тоді як у європейських країнах цей показник становить у середньому 5-7%; 4) підвищення рівня заробітної плати працівникам сфери охорони здоров'я у яких вона майже у два рази менше, ніж в промисловості; Важливу роль мають також відіграти реалізація державних цільових програм, державних і регіональних програм економічного та соціального розвитку, зокрема реалізація регіональної програми «Стратегія розвитку Сумської області на період 2015 року «Нова Сумщина – 2015».

1. Населення Сумської області, 2009. Демографічний щорічник. Суми-2010. с.17
2. Розраховано по «Статистичний щорічник України за 2010 р. К., ТОВ, «Август Трейд», с. 460
3. Статистичний збірник «Регіони України». 2010. Частина 1, К., 2010с.300, 302, 304
4. Статистичний щорічник України за 2010 р. К., ТОВ, «Август Трейд», 2010, с.49,368.